

POLITIČNA EKOLOGIJA SMUČARSKEGA TURIZMA V DOLINI PITZTAL: ZDRUŽITEV PITZTALSKEGA IN ÖTZTALSKEGA LEDENIKA

Izvirni znanstveni članek | 1.01

Datum prejema: 10. 11. 2021

Izveček: V prispevku na podlagi etnografskih raziskav v avstrijski občini St. Leonhard im Pitztal avtor obravnava vlogo Pitztalskega ledenika, ki ga ima ta za prebivalstvo v dolini Pitztal. Približno pol stoletja smučarski turizem predstavlja temeljno pridobitno dejavnost v dolini in na ta način njenemu prebivalstvu zagotavlja delo v domačem okolju ter preprečuje množično izseljevanje. Ne glede na to se smučarski turizem danes vse bolj izkazuje kot vir negotovosti zaradi naraščajočih temperatur in predvsem pomanjkanja nadzora lokalnega prebivalstva nad projektom, ki je načrtovan na ledeniškem območju.

Ključne besede: ledenik, smučarski turizem, politična ekologija, Alpe, alpske skupnosti

Abstract: Based on ethnographic research in the Austrian municipality of St. Leonhard im Pitztal, the author discusses the meanings of the Pitztal Glacier for the population in the Pitztal Valley. For about half a century, ski tourism has been a fundamental profitable business in the valley, thus providing its population with work in their home environment and preventing mass emigration. Nevertheless, ski tourism today is increasingly proving to be a source of uncertainty due to rising temperatures and, above all, the lack of control of the local population over projects planned in the glacial area.

Keywords: glacier, ski tourism, political ecology, Alps, alpine communities

Uvod

V dolini Pitztal, kjer prebiva približno 7.500 prebivalcev, turizem od šestdesetih let prejšnjega stoletja zagotavlja demografsko in gospodarsko stabilnost, čeprav se je v zadnjih dveh desetletjih stopnja izseljevanja prebivalstva spet nekoliko povečala. Tudi zaradi neugodnih demografskih razmer si turistični akterji v dolini prizadevajo za nadaljnji razvoj smučarskega turizma, ki je omogočil razvoj doline iz ene izmed revnejših v eno danes bogatejših regij v Avstriji; v preteklosti so se prebivalci ukvarjali večinoma z gorskim kmetovanjem (glej Lässer 1956), medtem ko jim danes temeljno gospodarsko dejavnost predstavlja ledeniško smučanje.

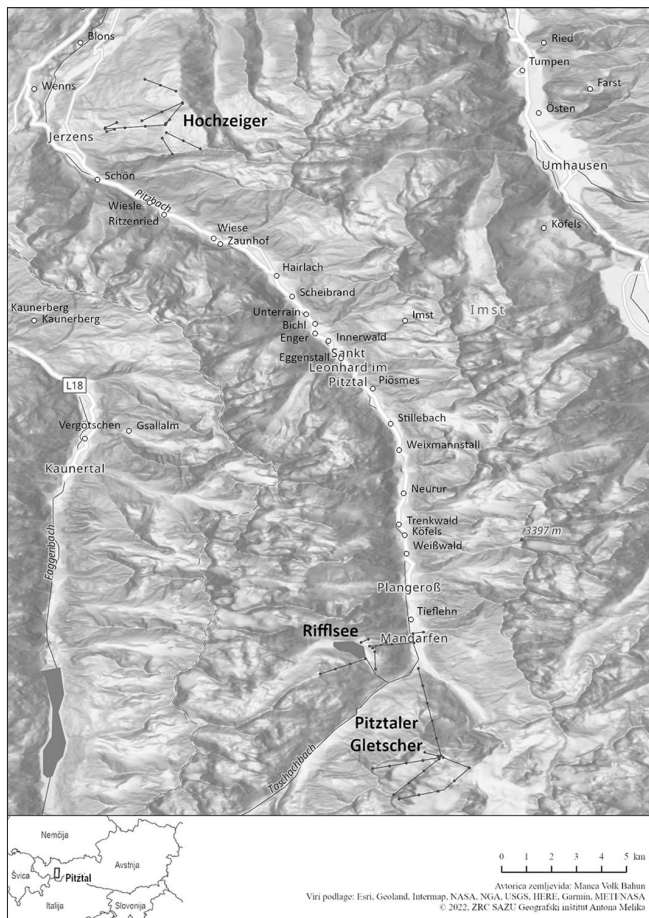
Prispevek¹ temelji na etnografskem raziskovanju, ki sem ga novembra in decembra 2019 opravljal na avstrijskem Tirolskem, v dolini Pitztal (glej Sliko 1). Tri tedne sem bival in raziskoval v notranjosti doline, v občini St. Leonhard im Pitztal, v kateri se nahajata tudi smučišči Riffelsee in Pitztalski ledenik (nem. *Pitztaler Gletscher*). Skozi celotno, 40 kilometrov dolgo dolino in vse štiri občine v njej (Arzl im Pitztal, Wenns, Jerzens, St. Leonhard im Pitztal) vodi cesta, ki se konča ob večjem parkirišču in dolinski postaji pitztalskega ekspresnega ledeniškega vlaka (nem. *Pitztaler Gletscherexpress Talstation*). Nekaj sto metrov

nazaj proti ustju doline sem bil nastanjen v manjšem penzionu zaselka Mandarfen, kjer so v zadnjih desetletjih zrasli številni hoteli, penzioni, prodajalne in izposojevalnice smučarske opreme. Poleg smučišč Riffelsee in Pitztalski ledenik, ki sta v lasti podjetnikov iz Innsbrucka, se v dolini, v občini Jerzens, nahaja še eno razmeroma veliko smučišče, Hochzeiger, ki je v večinski lasti domačinov.

V času mojega bivanja v dolini se je prek pogovorov z domačini kot najbolj aktualna tema kazal v zadnjih nekaj letih načrtovani smučarski projekt »zdržitve« Pitztalskega s sosednjim Ötzalskim ledenikom na območju občin St. Leonhard im Pitztal in Sölden. Razprava o tem je v zadnjih letih v dolini precej burna. Občutljivost teme in polarizacijo, ki jo ta povzroča, mi je nazorno prikazala starejša domačinka, pri kateri sem bival v penzionu: »Ja, o tem govorim le s tistimi, ki mislijo tako kot jaz. Z drugimi sploh ni mogoče govoriti, saj imaš potem že problem«. Prav zaradi napetih lokalnih odnosov me je še posebej presenetilo, da so v intervjujih skoraj vsi moji sogovorniki temo »zdržitve« načeli večinoma po lastni želji, zato sem jo posledično tudi sam opredelil kot temeljni predmet mojega raziskovanja. Antropologi in humanistično usmerjeni geografi se »v raziskovalni fokus postaviti tisto, kar je akterjem pomembno oziroma kar je v preučevanem kontekstu družbeno relevantno, in ne le teme, ki si jih vnaprej zamislimo v kabinetu« (Vranješ 2020: 30). Po eni strani sem med etnografsko raziskavo spoznaval mišljenje in stališča tistih, katerih mnenja imajo pri zamišljanju razvoja lokalne (turistične) politike in ekologije velik pomen v javnosti, po drugi strani pa tudi tistih, ki pri

¹ Pričujoči članek predstavlja sintezo ugotovitev iz magistrskega dela (Senčar Mrdaković 2020), ki sem ga opravljal pod mentorstvom dr. Mihe Kozoroga in somentorstvom dr. Jake Repiča. Nekatere ideje sem razvil in jih hkrati zapisal v bolj zgoščeni, jedrnatih obliki.

* Marko Senčar Mrdaković, mag. etnologije in kulturne antropologije ter nemcistike, asistent – mladi raziskovalec, ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika; marko.sencar-mrdakovic@zrc-sazu.si.

Slika 1: Zemljevid doline Pitztal.

tem zavzemajo manj vidno vlogo. V pogovorih so se kot najbolj pomembni in nasprotujoči si izrisovali predvsem ekonomski in ekološki interesi, zato kot teoretsko izhodišče prevzemam koncept politične ekologije. Z ozirom na novo načrtovani projekt na ledeniškem območju se torej posvečam predvsem (ne)skladnosti pogledov na smučarski turizem in neenakopravnemu položaju v povezavi z zamišljanjem turistične prihodnosti v dolini.

V članku sprva opredelim pomen politične ekologije pri preučevanju smučarskega turizma ter hkrati naredim pregled preteklih družboslovnih raziskav smučarskih in ledeniških območij, nato ponudim vpogled v smučarski razvoj doline, v osrednjem delu pa se posvetim preučevanju pomenov, ki jih domačini in drugi pomembni akterji pripisujejo ledeniški območju. Podobno kot Miha Kozorog (2009: 32), ki je proučeval turistično destinacijo v nastajanju, tudi sam obravnavam vprašanja, »kaj in koga diskurz o lokalnem turizmu vključuje oziroma izključuje«, »zakaj v določenih pogojih nastopa ravno diskurz o turizmu« in predvsem, »kako turizem obravnavajo domačini«. Na podlagi zgodovinske izkušnje prebivalstva doline pokažem primer pozitivne participatorne prakse na področju smučarskega razvoja, ki bi lahko bila podlaga za bodoče sobivanje v kraju. Veliko vlogo pripisujem historičnem vi-

diku, zato nastajanje in rabo smučarskih prostorov obravnavam skozi zgodovino, toda s poudarkom na sodobnosti in izpostavljanju trenutno perečih problemov v dolini.

Politična ekologija smučarskega turizma

V osredje svojega zanimanja postavljam ledenik, torej smučarsko območje, okrog katerega se plejejo prepričanja, vrednote, strahovi in upanja različnih akterjev. V Avstriji je (bil) smučarski turizem tesno povezan z razvojem lokalnih alpskih skupnosti – v dolini Ötztal je tako število prebivalstva najbolj naraslo med letoma 1930 in 1970, v obdobju najštevilčnejših gradenj žičnic (Fischer idr. 2011: 89). Ideja o izkoriščanju ledenikov za namene smučanja se je v Avstriji porodila že v tridesetih letih prejšnjega stoletja, toda »ledeniško smučanje, kot ga poznamo danes, povezano s transportno tehnologijo, je bilo [v Avstriji] prvič omogočeno leta 1966« na ledeniku Kitzsteinhorn (Haimayer 1989: 52). Žičničarski projekt na Kitzsteinhornu se je izkazal kot velik ekonomski uspeh, zato so v avstrijskih Alpah sledili novi: na ledenikih Dachstein in Hintertux leta 1969, na ledeniku Stubai leta 1973, na ledeniku Ötztal leta 1975, na ledeniku Kauner leta 1980, na ledeniku Pitztal leta 1983, na ledeniku Mölltal pa med letoma 1986 in 1987 (glej Haimayer 1989: 52). Vsaj od sedemdesetih let prejšnjega stoletja do danes si lokalna in regionalna turistična industrija na Tirolskem obeta največje prihodke prav iz ledeniškega smučarskega turizma (prim. Haimayer 1989; Fischer idr. 2011). Danes je v Avstriji osem ledeniških smučarskih območij, ki pomembno pripomorejo h krepitvi regionalnega in državnega gospodarstva. Geograf Klaus-Dieter Hupke je ledeniška smučarska območja označil kot »ena izmed najmlajših pojavov turistične infrastrukture v alpskem prostoru« (1990: 15). Ledeniški smučarski turizem je bil sicer že od samega začetka »tema spora« med ekonomskimi in ekološkimi interesi (prim. Denning 2014: 90; Haimayer 1989: 51), toda treba je poudariti, da je bila gradnja novih žičnic v preteklosti preprostejša kot danes, ko njihovo načrtovanje omejujejo strožji ekološki predpisi. Po pregledu raziskav (ledeniških) smučarskih območij ugotavljam, da so bili ekonomski učinki (ledeniškega) smučarskega turizma sprva bolj priljubljen predmet raziskav, kasneje pa so se raziskovalci v vse večji meri posvečali ekološkimi vidikom (glej npr. Orlove 2009; Strauss 2009; Fischer idr. 2011; Ogrin 2011; Nöbauer 2017, 2018²). Pomembne pionirske raziskave na področju raziskav ledeniškega turizma je opravil geograf Peter Haimayer, ki si je prizadeval za bolj celostni družbenokritični pristop, zato je poleg ekonomskih in ekoloških vidikov obravnaval tudi družbene posledice ledeniškega turizma, kot se kažejo v alpskih skupno-

2 Avstrijska antropologinja Herta Nöbauer je prav na Pitztalskem ledeniku preučevala tehnologijo, natančneje zasneževalne naprave, ter načine njihove uporabe in poglede delavcev na njihovo učinkovitost.

stih (prim. Haimayer 1989). Temu pristopu je sledil tudi geograf Klaus-Dieter Hupke (1990), ki je napisal obsežno študijo o ledeniškem območju Rettenbach-Tiefenbachferner v občini Sölden, ki je del doline Ötztal. V prispevku sledim tem kvalitativnim pristopom, ki so jih ubrali humanistično usmerjeni geografi³ ob koncu prejšnjega stoletja (glej Haimayer 1989; Hupke 1990), pri čemer pa poudarim pomen politično-ekološkega pristopa.

Posvečam se torej ekonomskim, ekološkim in družbenim vidikom v dolini Pitztal, kot metodološko izhodišče pa prevzemam politično ekologijo, ki »je metodološko zakoreninjena v poglobljeni analizi konkretnih primerov, pri čemer etnografske metode pogosto združuje z arhivskimi raziskavami, prostorskimi tehnikami in ekološko analizo« (Karlsson 2015: 350). Danes velja kot

meddisciplinarno raziskovalno polje, ki obravnava medsebojen odnos med naravo in družbo /.../ Pogosto zastavljeno vprašanje je, čigava raba, zahteve, ali zaznavanja do okolja prevladujejo. Nesorazmernost moči in družbena neenakopravnost sta kritični izhodiščni točki in veliko raziskovalcev tega področja si prizadeva za nekakšnim emancipacijskim sodelovanjem s podrejenimi in marginaliziranimi ljudmi, katerih preživetje je odvisno od lokalnih virov. (Karlsson 2015: 350)

Velja izpostaviti, da se je politična ekologija kot kritično raziskovalno polje oblikovala prav v kontekstu preučevanja alpskih skupnosti. Antropolog Eric Wolf je v članku *Ownership and Political Ecology* (Lastništvo in politična ekologija; 1972) prvi uporabil pojem v njegovem današnjem pomenu. V študiji o lastniških režimih v Alpah je prišel do spoznanja, da so zunanji vzvodi odločanja pogosto močnejši od lokalnih, kar je za primer raziskovanja smučarskih prostorov, kjer je zunanji kapital močno vpleten, pomembno spoznanje. Smučišča na Pitztalskem ledeniku in ledeniški ekspresni vlak so zasnovali zasebni žičničarski podjetniki iz Innsbrucka, ki jih upravljajo od leta 1983. Zanimivo je, da je ključen predstavnik ekoloških interesov v dolini, Planinska zveza Avstrije, prav tako locirana v Innsbrucku. Pomemben del diskurza o razvoju se torej odvija na nadlokalnih prostorskih razsežnostih, vključuje regionalne, državne in meddržavne politike, ideje in finančne tokove (prim. Appadurai 1990). V teh na novo vzpostavljenih kapitalističnih odnosih je vpliv nelokalnih elit ključen (prim. Karlsson 2015: 351), zato ga obravnavam kot kritično izhodiščno točko.

Mnogi pomembni avtorji, ki so ubrali politično-ekološki

3 Poleg celostnih študij omenjenih geografov bi izpostavil še študijo avstralske antropologinje Jacqueline McGibbon (2000), ki je približno desetletje bivala in etnografsko raziskovala v smučarskem letovišču St. Anton am Arlberg. Za razliko od geografskih pristopov, ki so svoje zanimanje usmerili predvsem na »gostitelje« oz. domačine, se je raziskovalno posvečala »gostom« (glej Smith 1977), »sodobnim praksam potrošnje turistov – tako posameznikov kot skupin – ko obiščejo turistične destinacije« (McGibbon 2006: 141).

pristop, so izpostavili velik pomen vprašanja lastništva in participacije (glej npr. Blaikie in Brookfield 1987; Escobar 2006; Wolf 1972). Lastništvo vpliva na številne vidike, med katerimi sta še posebej izpostavljeni spremenljivost moči odločanja in spremenljivost zaznavanja do okolja (prim. Karlsson 2015: 350). Vprašanja, povezana z lastništvom in participacijo, so bila izpostavljena tudi v turističnih študijah, saj zaradi investicij nelokalnih akterjev prihaja do »odtekanja« prihodkov iz lokalnega okolja (prim. Vranješ 2020: 30). Odnos med politično ekologijo in turizmom so temu primerno obravnavali že mnogi avtorji (glej npr. Cole 2012; Fletcher 2018; Mostafanezhad in Norum 2019; Stonich 1998). Podobno kot v primeru študije geografa Mateja Vranješa o razvoju in upravljanju turistične rabe reke Soče se tudi na mnogih smučarskih ledeniških območjih zaradi ključne vloge nelokalnih akterjev v ospredju političnih konfiguracij ne kažejo okoljski vidiki, temveč vprašanje razvoja lokalnega gospodarstva (prim. Vranješ 2020: 30). Zaradi visoke donosnosti smučarskega turizma ekološki interesi niso prvotnega pomena, temveč se pogosto odražajo na »obrobju«, so »preslišani«. Ta problem je družbeno prepoznan tudi v primeru načrtovanja smučarskega projekta v Pitztal, kar je izpostavil eden izmed domačinov:

Bistvo je v tem, da je v to vpleteno /.../ verjetno razmeroma veliko stricev iz ozadja. Seveda močno pritiskajo na deželno vlado. In okoljski oddelek zavezujejo navodila Dežele Tirolske, in v tem je težava. Okoljski oddelek ne more odločati suvereno. Lahko nekaj rečejo, vendar ne morejo ničesar odločiti, in to je velik problem, ker se potem večinoma vedno odločijo tisti, ki imajo denar.

Participacija je še posebej pomembna takrat, ko so načrtovani obsežni »razvojni« projekti, ki so lahko za določeno območje trajno škodljivi bodisi z ekonomskih, ekoloških ali družbenih vidikov. Zaradi izogibanja takšnim posledicam mnogi razvojni akterji, znanstveniki in drugi opozarjajo na pomen participativnosti pri prostorskem razvoju (glej npr. Nared in Bole 2020). Njen pomen je bil še posebej izpostavljen na področju turizma (glej npr. Cole 2006; Simmons 1994; Tosun 2006), tudi smučarskega (glej npr. Sherpa 2012; Tuulentie 2007). V primeru Pitztala so se med šestdesetimi in devetdesetimi leti odvijale korenite spremembe v zvezi z lastninjenjem in participacije v turističnem razvoju. Kot bomo spoznali v nadaljevanju, je imele lastninjenje smučarske infrastrukture s strani nelokalnih akterjev veliko vlogo pri preurejanju obstoječih družbenih razmerij na področju turizma.

Smučarski razvoj v dolini Pitztal

V šestdesetih letih dvajsetega stoletja so prebivalci vzdolž doline zgradili več manjših vlečnic – nekateri sogovorniki so presodili, da jih je bilo med 10 in 20. Lastniki vlečnic so bili večinoma zasebni podjetniki, lastniki gostišč in počiči-

tniških domov (kasnejših hotelov), torej tisti domačini, ki so imeli zemljišče in dovolj denarja, da so lahko vlagali v smučarsko infrastrukturo. Sredi šestdesetih let je bilo njihovo obratovanje ogroženo zaradi načrtovanja izgradnje večjih smučišč, kar je bil tudi pomemben mejnik v smučarskem razvoju doline:

Leta 1964/1965 je bila ustanovljena Pitztalska razvojna družba [Pitztaler Erschließungsgesellschaft] /.../ Prebivalci doline so skupaj zbirali denar in prek te družbe so želeli spodbujati projekte v vsaki občini. Sprva so bile zraven vse štiri občine, Arzl se je kasneje umaknil. Na pobočju Plattenrain so zgradili žičnico. Tako so ostale le še Wennis, Jerzens in St. Leonhard. Leta 1965 so v Wennisu zgradili bazen. Leta 1966 so na Hochzeigerju [v občini Jerzens] zgradili žičnico [prva sedežnica v dolini], v začetku sedemdesetih let so zgradili žičnico na Riffelsee [v občini St. Leonhard]. To je ustvarilo določen zagon. Pitztal je dolina v obliki V. Razen tega, da se povežemo za namen turizma, ni drugih večjih možnosti. (Pechtl 2015: 252)

Pitztalski razvojni družbi s sedežem v občini Jerzens je uspelo ustvariti omenjene turistične točke na podlagi tega, da so domačini v turističnem (smučarskem) razvoju prepoznali gospodarski potencial in so bili pri tem pripravljeni sodelovati. Razvojne načrte Pitztalske razvojne družbe je s pomembnim deležem podpirala tudi dežela Tirolska, ki pa je hkrati zahtevala lastno pobudo in udeležbo domačinov. K skupnemu znesku za gradnjo kompleksov so prispevale tri občine – vsaka je morala zagotoviti več kot milijon šilingov (Spletni vir 1: 8). »Znesek se je zdel nedosegljiv in bi ga bilo nemogoče zbrati brez ljudi. Zato so vizionarski ustanovitelji hodili od hiše do hiše in prosili ljudi, naj 'prispevajo' za razvojno družbo. Gospodarska podjetja so dala več, zasebna nekaj manj, a skoraj vsa so sodelovala« (Spletni vir 1: 9). Vsaka občina je način zbiranja sredstev za namen investicije organizirala po svoje. V nadaljevanju predstavljam primer občine St. Leonhard in tamkajšnjega smučišča Riffelsee.

Pod okriljem Pitztalske razvojne družbe so domačini na območju Riffelsee, v zaselku Mandarfen, ustanovili Komanditno družbo (nem. *Komanditgesellschaft*). Domačina Viktor in Ingo sta mi povedala, da so v družbo vlagali predvsem tisti podjetniki, ki so bili lastniki gostišč (nem. *Gasthäuser* – večinoma kasnejši hoteli), penzionov in zasebnih hiš, torej tisti, ki so se ukvarjali s sobodajalsko dejavnostjo. Ocenila sta, da so njuni predhodniki plačali 5.000 šilingov na vsako razpoložljivo posteljo. Na primer, če je imel penzion 10 postelj, so lastniki penziona v gradnjo smučišča Riffelsee investirali 50.000 šilingov. V zameno za investicije so domačini prejeli manjša izplačila iz prihodkov (nem. *Ausschüttungen*), v kar so bile vključene brezplačne vozovnice za družino in tudi določena vsota denarja, če je obrat deloval dobro. Na ta način so bili deležni ugodnosti iz sodelovanja v razvojni družbi in spodbujeni k naklonjenosti do te. Več šilingov je član družbe plačal, več vozovnic je lahko pre-

jel. Te je lahko posredoval naprej gostom ali prijateljem, ki so prišli na obisk, da bi smučali. Viktor in Ingo sta dejala, da neposredno od sedežnice dobičkov ni bilo pričakovati, ker je družba nemudoma investirala v razvoj smučišč. Prebivalci, ki so bili del razvojne družbe, so bili v veliki meri odvisni od sprejemanja lastnih odločitev, saj so ustvarili vključujoč sistem z možnostjo udeležbe vsakega domačina. Zaradi tega mi je Ingo povedal, da je bilo nekoč v turistični industriji več solidarnosti, »in takoj, ko gre ljudem bolje, si začnejo misliti, da drugih ne potrebujejo več, in potem je razpoloženje nekoliko bolj sovražno«. Organizacijo Pitztalske razvojne družbe lahko razumemo kot primer skupnostnega delovanja, pri čemer pomembno vlogo zavzemajo participacija domačinov, komunikacija med občinami in avtonomija lokalnih skupnosti glede odločanja o smereh razvoja v lokalnem okolju.

Medtem ko so v primeru smučišča Hochzeiger večinski lastniki še danes ostali domačini, se je politika lastniških režimov v primeru smučišča Riffelsee v Mandarfnu bolj korenito spremenila. Komanditna družba je delovala približno desetletje, do leta 1983, ko so smučišče Riffelsee prevzeli podjetniki iz Innsbrucka, ki so takrat investirali tudi v gradnjo ledeniškega vlaka v isti občini. Razpadla je torej s prihodom tujih investorjev, ki so obljubili večjo rast smučarskega turizma, zato njihovemu vplivu lokalni predstavniki niso ugovarjali. Od tedaj je bila Pitztalska ledeniška železniška družba (ledeniško podjetje) lastnik tako smučišča Riffelsee kot tudi območja na ledeniku ter parkirišča ob postaji ledeniškega vlaka v dolini. Zemljišče so odkupili za simbolično vsoto, pod pogojem, da bodo izdatno povečali investicije v smučarske namene, kot mi je pripovedoval Ingo:

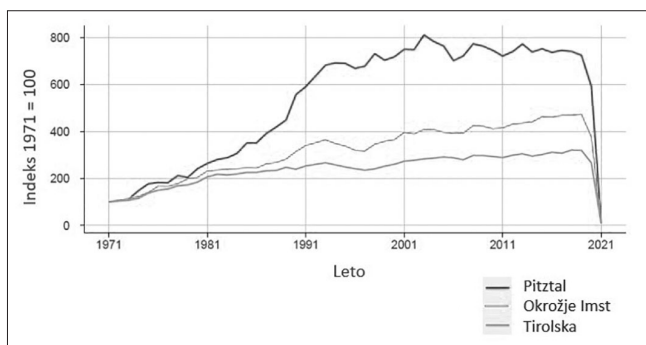
Potem je ledeniško podjetje kupilo Riffelsee za en evro ali en šiling ali kaj podobnega, simbolično. Z obveznostjo, da vse vložijo. Mislim, da so spodnje zemljišče [današnje parkirišče v Mittelbergu] kupili za deset šilingov na kvadratni meter, kar je 1,40 evra /.../ od občine. Včasih so bili tam majhni bajerji, vse je bilo napolnjeno z vodo, bile so žabe. Ničesar ni bilo, tudi ni bilo nobenega parkirišča /.../. Morali so vrtati skozi goro od zgoraj navzdol ...

Po pričevanjih domačinov pa je bilo mogoče prepoznati tudi odporniško držo prebivalcev doline. Viktor mi je tako pripovedoval, da je agrarna skupnost iz občine Arzl im Pitztal na začetku osemdesetih let še vedno uporabljala nekaj planšarij na območju Riffelsee, ki je bilo takrat v lasti občine St. Leonhard. Po odkupu zemljišča s strani podjetnikov, lastnikov smučišča iz Innsbrucka, pa se je skupnost morala umakniti. Njen predstavnik je sicer uspel pridobiti veliko število brezplačnih vozovnic za svoje člane, toda privatizacija zemljišč je konkretno omejila možnost skupne rabe zemljišč. Že geograf Haimayer (1989: 57), ki je raziskoval smučarski razvoj, je prišel do spoznanja, da »hiter razvoj ledeniškega smučarskega območja povzroča konflikte zaradi korenitih sprememb v tradicionalnem ,na-

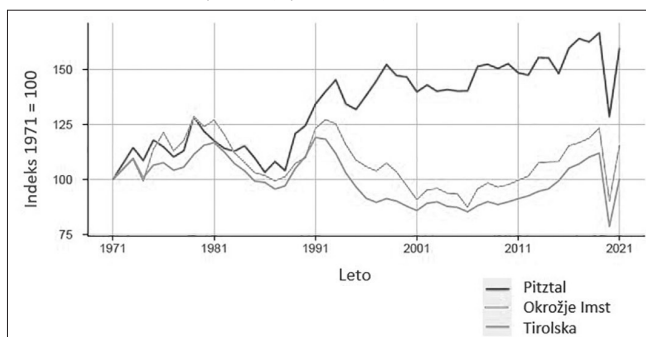
činu življenja'«. Temeljne negativne spremembe lahko na kratko povzamemo v sledečem citatu:

Privatizacija zemljišč je torej v tradicionalno prostorsko ekonomijo vnesla ograjevanje, prepoved skupne rabe (na primer morske obale) [v tem primeru smučarskega območja] in prevzemanje pobud za prostorsko urejanje območja s strani ekonomsko močnejših prišlekov. (Kozorog 2009: 42)

Z drugega gledišča ledenik od leta 1983 prebivalcem doline predstavlja najpomembnejšo ekonomsko osnovo za bivanje v kraju in preprečuje množično izseljevanje. Ledeniško podjetje domačinom omogoča številna delovna mesta v lokalnem okolju. V času moje terenske raziskave je bilo v podjetju stalno zaposlenih 80 ljudi, od tega jih je bilo približno 90 odstotkov zaposlenih čez vse leto, bilo je tudi nekaj deset sezonskih delavcev. Skupno je bilo zaposlenih več kot 100 ljudi. Ključen pomen ledenika za turistični razvoj lahko najbolj nazorno prepoznamo s spremljanjem števila nočitev skozi desetletja. Spodnja grafa prikazujeta število nočitev pozimi (Graf 1) in število nočitev poleti (Graf 2). Število nočitev pozimi se je v dolini Pitztal še posebej povečalo v osemdesetih letih, kar lahko povežemo z začetkom obratovanja Pitzalskega ledenika. Odprtje ledeniškega območja za smučarske rabe je omogočilo podaljšanje zimske sezone in hkrati smučanje v toplejših mesecih. Kot lahko razberemo, število nočitev pozimi in poleti v zadnjih nekaj desetletjih bistveno presega povprečji iz okrožja in regije. To priča o tem, da je dolina Pitztal izrazito turistična dolina.

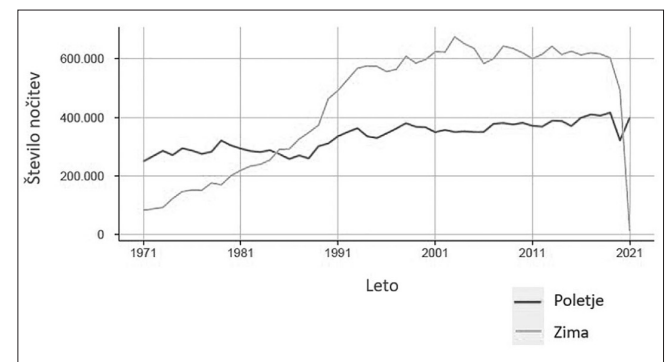

Graf 1: Število nočitev pozimi (Spletni vir 2).

Graf 2: Število nočitev poleti (Spletni vir 2).

Iz Grafa 3, ki ponazarja primerjavo števila nočitev pozimi in poleti v dolini Pitztal, je razvidno, da so šele z izgradnjo ledeniškega vlaka začeli beležiti več nočitev v zimskem kot v poletnem času. Ta podatek nam pove, kako pomembno je z vidika turizma za celotno dolino odprtje smučarskega območja na ledeniku. Na prelomu stoletja so pozimi v dolini beležili skoraj dvakrat več nočitev kot poleti, pri čemer je treba poudariti, da lokalno prebivalstvo zimski turizem vrednoti kot precej donosnejšega od poletnega. Padeč krivulje med letoma 2019 in 2021 ponazarja upad nočitev v času pandemije Covid-19.

Graf 3: Primerjava števila nočitev pozimi in poleti (Spletni vir 2).

Združitev ledenikov

Načrtovanje združitve Pitztalskega in Ötztalskega ledenika (glej Pitztal – Ötztal 2019) ima velik pomen za celotni dolini Pitztal in Ötztal, pa tudi širše za deželo Tirolsko in Avstrijo. Glavna pobudnika projekta sta žičničarski, ledeniški podjetji *Pitztaler Gletscherbahn GmbH & Co KG* in *Ötztaler Gletscherbahn GmbH & Co KG*. Prvo obratuje na Pitztalskem, drugo na Ötztalskem ledeniku. Žičničarji so leta 2015 oddali načrt za investicijo v obsegu 131 milijonov evrov, da bi zgradili nove žičnice, ki bi smučarski območji na obeh ledenikih povezale v eno večje. Danes izvedba projekta še naprej ostaja pod vprašajem. Njegova vsebina⁴ je bila leta 2016 predložena na urad Tirolske deželne vlade v presojo vplivov na okolje. Od takrat so jo obravnavali strokovnjaki z različnih področij: prava, naravovarstva, razvoja turizma, podjetništva itn. V predstavitveni brošuri projekta je navedenih sedem glavnih utemeljitev za združitev ledenikov: 1. *Atraktivnost odloča* – po mnenju predlagateljev se pri izbiri smučarskih destinacij obiskovalci odločajo predvsem glede na dva kriteriji

4 Investicija vključuje šest novosti: 1. nove gondole 3S v dolini Pitztal, ki bi vodile do novega smučarskega središča; 2. povezava od novega središča do ledenika Tiefenbach v kraju Sölden v dolini Ötztal; 3. povezava od novega središča do Pitztalskega ledenika; 4. smučarski tunel, dolg 614 m, ki bi povezoval dolini; 5. nove raznovrstne proge (modre, rdeče, črne); 6. nov sistem zasneževanja pod novim središčem, ki vključuje zajemanje vode, črpalno postajo z napeljavami in priključki za zasneževalne naprave ter zbiralnik vode z uporabno prostornino 100.800 m³ (glej Pitztal – Ötztal 2019: 6–7).

ja: na velikost smučarskega območja ter na visokogorsko lego in s tem povezano zagotovljenostjo snega; 2. *Sosedstvo na vidiku* – smučišča na Pitztalskem ledeniku so vidna z Ötztalskega ledenika in obratno; 3. *Majhna poraba virov, velik učinek* – za gradnjo bi bilo treba izkoristiti dodatnih 58 hektarjev, da bi se 82,8 hektarjev veliko smučišče Pitztal povečalo na velikost 572,2 hektarjev (kolikor bi po združitvi obsegali obe smučiški skupaj); 4. *Zagotovljena materialna osnova dveh dolin* – v obeh dolinah turizem predstavlja odločilno ekonomsko eksistenčno osnovo; 5. *Impulz za najpomembnejšo gospodarsko panogo* – od nadaljnega razvoja na področju turizma so odvisne žičnice, nastanitveni obrati, gastronomija, smučarske šole in prodajalci športne opreme; 6. *Ni izključevalnih razlogov* – med fazo načrtovanja ni bilo mogoče prepoznati nobenega izključevalnega razloga; 7. *Zaustavitev negativne spirale v Pitztalu* – dolino že več let zaznamuje upadanje števila nočitev, visoka brezposelnost, izseljevanje in naraščajoče število vozačev (Pitztal – Ötztal 2019: 8–9).

Pri izražanju mnenj domačinov sem opazil veliko neskladij v povezavi s posameznimi navedenimi točkami, zato se jim temeljito posvečam v nadaljevanju. Mogoče je bilo opaziti, da so domačini že veliko razmišljali o načrtovanem projektu, saj so na eni strani poznali kritike projekta in na drugi strani razloge v prid njegovi izvedbi. Pri tem še posebej izstopa dejstvo, da so bodisi izrecno podpirali idejo združitve bodisi so bili odločno proti.

Ekonomski vidik

Nekateri akterji so se glede načrtovanega projekta javno izpostavili. Gre predvsem za tiste osebe, ki imajo na Tirolskem »glas«, na primer župana občin St. Leonhard in Sölden, žičničarji, vodje turističnih združenj, lastniki hotelov, svetovno znani smučar Benjamin Reich, ki prihaja iz Pitztala, in drugi. Po opazanju in pogovorih v občini St. Leonhard sklepam, da se za uresničitev izvedbe projekta opredeljujejo večinoma večja (družinska) lokalna podjetja, med katerimi je, kot sem izvedel od številnih sogovornikov, zaradi velikih investicij večina zadolženih. To so predvsem žičničarji in hotelirji, ki so pomembni zastopniki ekonomskih interesov širšega kroga investorjev. Zagovorniki projekta poudarjajo, da Pitztal tekmuje z velikimi mednarodnimi območji, saj »turistična industrija temelji na stalni potrebi po ustvarjanju vedno novih in svežih objektov turističnega 'pogleda' [in doživetja]« (Kozorog 2009: 43). Zanimivo je, na kakšen način mi je v vodstvu obrata na ledeniku eden od zaposlenih ponazoril prilagajanje želja gostom:

To je udobje. V preteklosti ni bilo vlečnic, v preteklosti se je šlo peš, progo se je poteptalo. Tudi mi smo to počeli kot otroci /.../ Vlečnica je bila highlight, ampak še vedno: »ah stati, ves čas stati.« Ja, potem je prišla sedežnica, nato gondola, gondola z ogrevanimi sedeži /.../ Gostje to želijo. Udobje je na prvem mestu /.../ In če ne greš v koraku s časom, potem obstaneš. /.../ Obstanek je slab.

Podobno mi je povedal Christian, vodja marketinškega oddelka v ledeniškem podjetju: *»Ne moreš, če obstaneš /.../ v vsakem gospodarstvu je tako, avti se razvijajo naprej, vse se razvija naprej /.../ Kot sem rekel, edini način, da lahko živimo v dolini, je turizem. In ni nobene industrije, nobene velike obrti. In, kot sem rekel, tudi mislim, da je ta nadaljnji razvoj preprosto pomemben.«* Pomembnost vidika konkurenčnosti v smučarski industriji je v 1930-ih letih izpostavil že Charles Viard, ki je bil uspešen francoski žičničarski podjetnik in si je prizadeval držati korak z razvojem smučarskih središč v Švici, Avstriji in Nemčiji. Zapisal je, da *»ne napredovati pomeni nazadovati«* (Denning 2014: 88). Denning (2014: 100) opozarja, da so v smučarskih središčih v alpskih državah sledili temu izreku, ki *»kaže na določeno kapitalistično težnjo po revoluciji proizvodnih sredstev ter optimizaciji in racionalizaciji izdelkov in storitev, da postanejo bolj donosni«*.

Kljub izjemnim tehnološkim novostim na Pitztalskem ledeniku so nekateri prebivalci doline poudarili, da žičničarji ledeniškega območja v zadnjih desetletjih niso zadostno razvijali. Tako mi je pripovedovala Kristina, vodja večjega hotela v Mandarfnu: *»Na ledeniku že trideset let obstajajo enaki tiri, vlečnice in objekti. Nič novega ni bilo dodanega. Zdaj je po mojem mnenju pomembno, da se ledenik še naprej razvija«*. V vodstvu obrata so mi pojasnili, da se tehnologija na ledeniku sicer precej modernizira, vendar je velikost smučišč od leta 1989 ostala skoraj enaka. Kristini, vodji večjega hotela, razvoj ledeniškega območja pomeni *»gospodarski impulz«* za dolino tako preteklih kot tudi prihodnjih let:

Ta povezava proti Söldnu je naslednji logični korak. /.../ Potrebujemo gospodarski impulz z gore, da se lahko še naprej razvijamo v dolini. Imamo šest mesecev in pol, sedem mesecev zime. In to zimo potrebujemo, da lahko preživimo preostale mesece. Ne, da »preživimo« v klasičnem smislu, ampak to, da lahko gospodarimo in delamo, da delavce vseskozi zaposlujemo. Torej brezpogojno, absolutno, nujno, in nič ni bolj logičnega, kot je ta združitev.

Po mnenju pobudnikov projekta so od nadaljnega razvoja smučarskega turizma odvisni vsi turistični obrati: žičnice, prenočitveni obrati, gastronomija, smučarske šole in prodajalci športne opreme (glej Pitztal – Ötztal 2019: 9). V tem smislu Kristina nadaljuje: *»Turizem je pomemben za celotno dolino, vsi imajo koristi od turizma, vsak pečar, vsak električar in ti zaslužijo le, ker zaslužimo tudi mi [hotel] in lahko investiramo. Kmet mi lahko proda stvari le, če imam tu goste, za katere lahko kuham. Gre torej za obtok«*. Druga domačinka, Fulvia, prav tako lastnica hotela, je bila tudi prepričana, da bi lahko od načrtovanega projekta imeli korist vsi: *»Najprej vsi hoteli in vsi najemodajalci, nato vsi obrtniki, nato občine, nato vsi. Gre za celo verigo, kajti, če gre nam dobro, gre celotnemu gospodarstvu dobro in če gre gospodarstvu dobro, gre nam dobro.«* Skrat-

ka, po mnenju obeh sogovornic v dolini ni nikogar, ki od izvedbe projekta ne bi imel koristi. Gospodarski impulzi z ledenika so tisti, zaradi katerih se mora lokalno prebivalstvo privaditi na »popolnoma nov, letni, tedenski, dnevni ritem« (prim. Haimayer 1989: 57). Razvoj ledeniškega območja torej generira turizem kot način življenja, kot mi je z drugimi besedami povedal starejši domačin Falco, sicer lastnik penziona: »*Moja žena Elena dela od dvanajst do petnajst ur na dan. Vsak dan. Celo soboto, nedeljo. Nima prostega dne, sploh. Ampak se ne pritožujemo, hočemo, da je tako, drugače ne gre.*«

Po mnenju Christiana, vodje marketinškega oddelka v ledeniškem podjetju, razvojni potencial doline Pitztal temelji predvsem na enem dejstvu:

Obstajajo tudi študije, kar ni nobena skrivnost: trg smučanja kot tak ne raste več. Obstaja veliko drugih načinov preživljanja prostega časa. A še posebej tu vidimo priložnost, ker je naša geografija visoko ležeča, 90 % naših prog je nad dva tisoč metri. Ostala smučišča so že fertik (smeh). In to je zagotovo konkurenčna prednost. Ta zagotovljenost snega, ki jo imamo, res je vedno sneg ...

Žičničarji atraktivnost smučarskih središč torej tesno povezujejo z razpoložljivostjo snega. Po njihovem mnenju bo zaradi naraščajočih temperatur ta še posebej pomembna v prihodnosti, kot je poudaril tudi domačin Falco: »*Če bo čez petdeset let lahko še kdo smučal na naravnem snegu, potem bo to zagotovo tukaj [na ledeniku].*« Kot sem že omenil, je na predstavitvenih spletnih straneh doline Pitztal in v turističnih brošurah kot turistični reklamni slogan pogosto navedena besedna zveza »Pitztal – Streha Tirolske« (*Pitztal – Das Dach Tirols*). Razvoj ledenika za smučarske rabe pripomore k temu, da se domačini vpisujejo na globalno relevantne »kulturne zemljevide«, turisti so namreč tisti, »ki nam povedo, da smo na tem svetu nekaj zelo posebnega oziroma da živimo v nekem zelo posebnem okolju« (Kozorog 2009: 31). Upravljalci turizma v dolini in žičničarji si z izpostavljanjem reprezentativnih fizičnih značilnosti okolja prizadevajo, da bi pritegnili turiste (prim. Kozorog 2009: 43), sklicujejo se torej na sneg, ki ga drugje zaradi globalnega segrevanja ne bo več. Svojo konkurenčno ekonomsko prednost torej kontekstualizirajo z globalno okoljsko krizo. Kot je zapisal že Denning, lahko sneg v smučarskih območjih primerjamo z »belim zlatom« (glej 2014).

Ekološki vidiki

Kljub visoki nadmorski višini, na kateri leži ledenik, je zaradi globalnega segrevanja ozračja potrebno umetno zasneževanje. Antropologinja Nöbauer, ki je na ledeniku preučevala predvsem tehnologijo, je podrobno opisala upravljanje posebne zasneževalne naprave – *All Weather Snowmaker* (AWSM). Kot že ime pove, ima naprava sposobnost, da proizvede sneg tudi pri višjih temperaturah.

Funkcija AWSM je na spletni strani ledeniškega podjetja predstavljena s sledečimi besedami: »*‘Snowmaker’ bo dolgoročno zagotavljal smučarski turizem na Pitztalskem ledeniku, jamčil za zgodnji začetek sezone v jeseni, tvoril zaščitni sloj za ledeniški led in tako zmanjšal kopnenje ledenika*« (Nöbauer 2018: 33). Nöbauer je opazala, da so v opisu naprave poudarjeni njeni pozitivni ekonomski in ekološki vplivi. V ekološkem smislu ledeniško podjetje napravi AWSM formalno pripisuje »trajnostne«, »energetsko učinkovite« in »okolju prijazne« lastnosti, za razliko od te naracije pa nekateri delavci v ledeniškem podjetju menijo, da naprava AWSM ni »trajnostna«, saj porabi preveč energije: »*Če se sneg proizvaja pri visokih temperaturah, je to v neskladju z naravo. Poleg tega Snowmaker porabi ogromno energije*« (citirano po Nöbauer 2017: 57). Naprava AWSM je bila leta 2009 na Pitztalski ledenik pripeljana kot dopolnilo že obstoječemu sistemu za zasneževanje, približno 70 snežnim topovom (Nöbauer 2017: 57). Kot je izpostavila Nöbauer, uporaba zasneževalnih naprav zahteva visoko porabo vode in energije ter dodatno infrastrukturo:

Na ledeniškem smučišču Pitztal se uporablja mešanica fosilne energije, hidroenergije in sončne energije, ki nastaja iz najvišjega fotovoltaičnega sistema v Evropi. Potrebo po vodi pokriva ledeniška voda. Oba vira je po drugi strani treba zbrati v posebej zgrajeni infrastrukturi in od tam razporediti na dejanske stroje za zasneževanje. (Nöbauer 2018: 17)

Na podlagi svojih izsledkov je ugotavljala, da naprava AWSM ni neodvisna od vremenskih in okoljskih pojavov. Kot temeljni problem, ki ogroža delovanje ledeniškega podjetja, se je izkazalo pomanjkanje vode za zasneževanje. Ledeniška voda ima značilnost, da blokira AWSM, zato v podjetju poskušajo iznajti nove taktike, kako priti do ustrezne preskrbe z vodo. Načrtovani projekt združitve ledenikov bi zahteval dodatno zasneževanje in dodatno porabo vode, zato mi je Karl s Planinske zveze Avstrije opisal problem v povezavi z zaježitvijo vodnih virov na ledeniku:

Z modro barvo je označen vodni zbiralnik – torej tudi na ledeniku je treba ustvarjati sneg za smučanje. Od tam mora priti voda za ledenik, in tam zaježujejo majhne potoke. Zaježitev potoke pomeni zaježitev virov. In velika težava je v tem, da v Avstriji, v Evropi, obstaja okvirna direktiva o vodah, kjer je navedeno, da so evropske države članice dolžne vodna telesa, tekoče vode, v najkrajšem možnem času pripeljati navzdol v dobrem stanju. In to, kar zdaj počnejo tam zgoraj, je, da posegajo v popolnoma nedotaknjene tekoče vode, ki seveda niso neznatne, in jih masivno spreminjajo, tako da jih ni mogoče pripeljati nazaj. In sicer za ta vodni zbiralnik, ki ni majhen. Zaradi izkoriščanja tako velikih količin primanjkuje vode, do vpliva na kvaliteto pa pride, če se spremeni sestavne dele, ki spreminjajo hitrost pretoka. S tem pa se bistveno spremeni celoten dinamični življenjski prostor.

Na tem mestu velja omeniti t. i. »Alpsko konvencijo«, mednarodno pogodbo za varstvo naravne dediščine in trajnostni razvoj v Alpah, ki jo je leta 1989 podpisalo osem članic držav Evropske unije. Ključno vlogo pri tem imajo planinske zveze, ki kritično spremljajo gospodarsko rast v smučarskih okoljih in se zavezujejo »ohranjanju prvobitnosti in lepote Alp«, kot mi je povedal sogovornik iz Planinske zveze Avstrije. Ta je leta 2013 v sodelovanju s Planinsko zvezo Nemčije in Planinsko zvezo Južne Tirolske sklenila program⁵ za varstvo narave, imenovan »Osnovni program za zaščito in trajnostni razvoj alpske regije ter okolju prijaznega gorskega športa« (GSP 2018: 4). V programu je med drugim zapisano: »Alpe so edinstven ekološki sistem in izpolnjujejo štiri osnovne funkcije. So naravni prostor, življenjski prostor, kulturni prostor in tudi gospodarski prostor. Vse to je v občutljivem ravnovesju« (GSP 2018: 12). Glede gospodarskega prostora in z njim povezanega turizma izpostavljajo: »To nam je po eni strani prineslo blaginjo – po drugi strani pa mora biti jasno, da je na neki točki dovolj [...] Alpe ne prenesejo nadaljnega intenzivnega turizma« (GSP 2018: 24).

V okviru turistične in rekreativne rabe omejenih naravnih virov pogosto pomislimo na možne škodljive okoljske vplive oz. »obremenitve« (prim Vranješ 2020: 30), zato veliko prebivalcev in prebivalk doline Pitztal svoje pomisleke glede izvedbe projekta izraža s peticijo »Ne zagraditvi ledenikov Pitztal – Ötztal«. Med podpisniki je skupno več kot 161.000 ljudi (glej Spletni vir 3). Domačini, ki se osredotočajo na ekološke interese, si ne želijo povečanja prometa in onesnaževanja okolja, saj svojo dolino označujejo kot mirno in okolju prijazno. Tako hkrati dvomijo v spodbujanje kvantitativnih meril, kot so večanje smučišč, več zasneževanja ipd. Mnogi so mnenja, da je dolina atraktivna prav zaradi svoje kvalitetne, butične ponudbe in odročne lege. Starejša domačinka Friede, ki vodi penzion, je izpostavila, da po eni strani pride veliko gostov dopustovati, ker si želijo miru in tišine, po drugi strani pa si tudi lokalno prebivalstvo ne želi biti v okolju, kjer je veliko prometa. Kakor pravi, se je prav zaradi ekspanzije turizma in prometa veliko ljudi izselilo iz občine Sölden: »V časopisu je bilo, da se je iz občine St. Leonhard izselilo veliko ljudi, v Söldnu pa se jih je odselilo še več, več? /.../ Sölden zapustijo, ker je zanje preveč vrveža.« Podobno je poudaril Karl iz Planinske zveze Avstrije:

V primerjavi z Ötztalom je Pitztal zelo mirno območje. Torej res tisti iskalci miru in tišine, tisti, ki iščejo oazo. Torej, pretehtati je treba odločitve, ki morajo biti dobro premišljene in pogumne, kjer je treba prevzeti odgovor-

nost. Se torej odločimo za lažjo pot, pri čemer tlakujemo še več prog in več gora? Ne, odločimo se, da bomo ohranili to, kar je. Da bomo cenili ta zaklad, še naprej tržili ta zaklad. Mogoče je tržiti tudi okolju prijazen turizem, in to je tudi lahko vidik, s katerim je mogoče živeti.

Friede je na podlagi izkušenj iz preteklosti izpostavila problem stalne gospodarske rasti:

Ko so 23. decembra [1983] zgradili ledeniški vlak, je marsikdo pomislil: »Zdaj lahko gradimo na veliko.« /.../ Jeseni je bila hiša vsak dan polna /.../, tako veliko gostov je prihajalo. Želeli so si ogledati ledeniško smučišče. Potem so seveda tudi mnogi vlagali in mislili, da bo tako vsako jesen, a tega je bilo kmalu konec. In če pride do združitve, si lahko predstavljam, da bodo vsi spet pomislili: »Želim videti, kako bo.« Kaj pa se zgodi potem?

Večina velikih hotelov v Pitztalu je zaradi večjih investicij zadolženih, kar pomeni, da dosedanji smučarski turistični razvoj vsaj upravnikom večjih kompleksov, predvsem hotelov, ni zagotovil materialne osnove. Hotelirji so zaradi velikih investicij, ki niso upravičile njihovih pričakovanj, v negotovosti. Izpostaviti je treba, da se tudi stalna gospodarska rast lahko izkaže kot tvegana, saj ne zagotavlja nujno upravičenosti naložb. Podobno je izpostavil Karl:

V turizmu je vsako leto rekord, rekord, rekord, in kot vsi vemo, živimo daleč preko svojih ekoloških meja. Veliko se dá na več turizma, več, več, vendar je treba poskrbeti, da se dobro živi /.../ Mislim, da je treba delati na tem. Le nadaljevati z rastjo preprosto ne deluje. Upoštevati je treba strategijo zadostnosti, da se držiš malo nazaj v smislu skupne blaginje. Torej vse skupaj obravnavano s filozofskega vidika: ni potrebno več turizma, ampak manj kvantitete in več kvalitete.

V nasprotju z zagovorniki projekta, ki poudarjajo pomen kvantitativnih kriterijev – velikost smučišč, visoka lega, višina snežne odeje – njegovi kritiki predlagajo ohranitev velikosti smučišč, okolju prijazen turizem, bolj kvalitetno ponudbo in iskanje alternativ smučarskemu turizmu. Odnos do alternativnih možnosti turističnega razvoja je pri zagovornikih smučarskega projekta *a priori* odklonilen. Zaradi nesoglasij se spori zaostrujejo tudi do te mere, da prihaja do medsebojnega obtoževanja glede neodgovornosti ter škodovanja alpskemu prostoru in njegovim prebivalcem. Župan Söldna je tako na primer zapisal:

Z dvignjenim kazalcem vodene slavnostne govornice s strani samopoimenovane Eko-Elite ne služijo podeželju in še posebej ne Pitztalu. Kvečjemu spodkopavajo te dobronamerne predloge, obete za prihodnost našega prebivalstva na podeželju. Kdor se danes izreka proti projektom, kot je Pitztal – Ötztal, glasuje konec koncev za slabitev dolin. (Pitztal – Ötztal 2019: 20)

V ekoloških interesih nekaterih akterjev se kaže težnja po zamišljanju alternativnega turističnega razvoja v dolini, ki pa z zornega kota mnogih drugih ne nudi realističnega

⁵ V programu poudarjajo pomembnost pobud različnih organizacij, na primer Club Arc Alpin (CAA) ali mednarodno komisijo za varstvo Alp Cipra. Planinske zveze poleg Alpske konvencije zagovarjajo Konvencijo o biološki raznovrstnosti, omrežje Natura 2000, pa tudi Evropsko konvencijo o krajini (2018: 40).

ekonomskega temelja. Tudi Haimayer je v svoji študiji ledeniških smučarskih območij izpostavil pozitiven odnos lokalnih prebivalcev do okolju prijaznega turizma, toda hkrati so mnogi »resno dvomili glede njegove ustreznosti kot edinega gospodarskega temelja« (1989: 57). Po mnenju Christiana, vodje marketinškega oddelka v ledeniškem podjetju, načrtovanje smučarskega projekta na ledeniškem območju ovira predvsem ekološki standard:

Ovire so trenutno bolj pravne narave, vse traja zelo dolgo – postopki. Torej za ta projekt, za to združitev, že zadnjih pet let opravljamo intenzivna načrtovanja s številnimi strokovnjaki – vse to seveda stane veliko denarja. Zdaj projekt obsega enajst tisoč strani, sedemsto načrtov, s projektom se ukvarja petinštirideset strokovnjakov iz dežele Tirolske. Gre torej zagotovo za najbolj preizkušen projekt, žičničarski projekt v Avstriji. /.../ V drugih regijah, tudi znotraj Avstrije, gre to hitreje, in seveda, če govorimo o drugih državah, ni vredno omembe. Tam so zakoni verjetno tudi drugačni, tako da ima gospodarstvo večjo težo, preprosto se lahko vloga hitreje.

Podobno so izpostavili tudi nekateri drugi domačini, in sicer, da je zaradi načrtovanja projekta vloženih veliko neupravičenih obtožb s strani »naravovarstvenikov«. Mlajši domačin Simon se je pri svoji argumentaciji skliceval na posege v večjem mestu na Tirolskem: »Starejši ljudje nam očitajo, kako onesnažujemo naravo, a smo je zelo malo uničili. Če je v Innsbrucku pet supermarketov, nihče nič ne reče, če pa se tu izvaja projekt po tridesetih letih, nam očitajo.« Starejša domačinka Fulvia, ki je pred nekaj leti zgradila nov penzion, mi je pripovedovala, da »pritožbe pridejo vselej. Ko se nekaj ponovno obravnava, ponovno pride pritožba, in pritožbo je treba ponovno obravnavati, in nekateri, po mojem mnenju, to počnejo iz čistega veselja, samo da preprečijo takšne projekte. Nekaterih ugovorov preprosto ni mogoče razumeti.« V nadaljevanju je povedala:

To je majhen, majhen, minimalen odstotek virov, ki ga jemlje Pitztal. Tudi zdaj pri »združitvi« je tako majhen in občina je tako velika. Resnično vzamemo majhen košček celotne občine in ga damo na voljo naslednji generaciji. In zato se dela kraval, kot da bi se uničevalo velike sveteve. To ni res. To so samo kamni. Ni ostalo veliko ledenika.

Podobna zaznavanja ledeniških smučarskih območij je v alpskih dolinah opazal tudi Haimayer (1989: 56): »Za večino prebivalcev skupnosti ekološki vplivi preprosto niso predmet razprave. Zanje ledeniki in morene niso nič drugega kot neplodna zemlja, ki ji razvoj ne more škoditi.« Kot zanimivo nasprotje v pogledih domačinov navajam izjavo starejše domačinke Friede, ki živi nedaleč stran od Fulvije in ima prav tako svoj penzion:

In nihče več ne pomisli, da si tudi živali želijo živeti. Veš, pri nas so kozorogi, gamsi, so jeleni, včasih snežni jerebi ali kar je v jezeru, so divji petelini. So pa tako omejeni v svojem koščku gozda. /.../ Tudi živali se bojijo in sploh ne

vedo, kam bi šle. /.../ Torej živali so še vedno tam, in ne samo ljudje, ki nekaj uničijo.

Po eni strani lahko torej opazimo doživljanje ledenika kot življenjskega prostora oz. ekosistema, kjer se srečujejo različni svetovi različnih živih bitij (prim. Kozorog in Poljak Istenič 2013), po drugi strani pa gre za dojetje ledeniškega prostora kot prostora, kjer so le kamni in nekaj ledenika. V Fulvijinem primeru je poseg v prostor pojmovan kot ekonomska priložnost za mlajše generacije, v Friedinem pa kot potencialno ogrožanje ekosistema na ledeniku. Soočenje ekoloških in ekonomskih vidikov je razvidno tudi iz zapisa-nega o velikosti ledeniškega območja, kjer je načrtovan poseg. Po eni strani zagovorniki ekoloških interesov poročajo o tem, da bo za ustvarjanje novih smučišč namenjena površina v velikosti »90-ih nogometnih igrišč« (glej Spletni vir 4), po drugi strani pa se v brošuri *Pitztal – Öztal* sklicujejo na odstotke – gre za 0,6 % celotnega ledeniškega območja v občinah St. Leonhard in Sölden (prim. Pitztal – Öztal 2019: 8). Z drugimi besedami, po mnenju predstavnikov ekoloških interesov infrastrukturni poseg uničuje celotne sveteve oz. ekosisteme, zagovorniki ekonomskih interesov pa menijo, da sta poraba virov in poseg v okolje zanemarljiva. Tako zagovorniki ekoloških interesov kot zagovorniki ekonomskih interesov zagovarjajo, da je njihov lasten pogled trajnosten in v dobrobit mlajših generacij, pri čemer prvi pojem trajnosti povezujejo predvsem z ekologijo, drugi pa predvsem z ekonomijo.

(Ne)soudeležnost domačinov

Konflikti zaradi načrtovanja združitve ledenikov nastajajo kot posledica tega, da si mnogi domačini ne želijo povečanja prometa in dodatnega onesnaževanja okolja, medtem ko se zdi, da predstavniki ledeniškega podjetja in domačini, ki se osredotočajo na razvoj gospodarstva, teh skrbi ne obravnavajo kot bistvenih. Izpostaviti je treba, da konflikti niso le ekološke, temveč v veliki meri tudi družbene narave (prim. Haimayer 1989: 57–58). Po mojem mnenju kritičnost nekaterih domačinov do izvedbe smučarskega projekta izhaja v veliki meri iz tega, da je še vedno prisotno določeno nezaupanje do investitorja. To se na sploh pogostokrat zgodi v primerih, ko politične in ekonomske elite načrtujejo fizično preoblikovanje krajine, ki si jo je doslej prisvajala lokalna skupnost in do katere je čutila tesno navezanost. Antropologinja Setha M. Low in Denise Lawrence-Zuniga menita, da »posegi, ki fizično oblikujejo krajino, naletijo na odpor, ker ustvarjajo družbeno-prostorske oblike, ki se sklicujejo na globoke in še vedno nerešene ali nerešljive konflikte med političnimi ekonomskimi silami, družbenimi akterji in skupnostmi« (Low 2009: 25).

Naložbe večjega obsega, kot so načrtovane na ledeniku, neizogibno prinašajo družbene in kulturne spremembe za lokalne skupnosti (prim. Haimayer 1989: 54), zato je za njih ključnega pomena vprašanje, od kod pridejo investici-

je, »saj imajo investitorji glas pri odločitvah o neledeniških poslovnih vprašanjih« (Haimayer 1989: 54). Na splošno, kakor tudi v primeru doline Pitztal, je videno kot prednost, če je večinski investitor ledeniškega območja lokalna skupnost, toda zaradi njenega pomanjkanja sredstev je pogosto ključen zunanji kapital zasebnih investorjev (prim. Haimayer 1989: 54). Njihovo prisotnost so moji sogovorniki ovrednotili na izrazito ambivalenten način. Veliko jih je kritično izpostavilo, da prebivalci doline in občina od ledeniškega podjetja ne prejmejo veliko, toda hkrati so menili, da si brez večjih investicij tujih akterjev od začetka osemdesetih let ne bi bilo mogoče zamisliti takšnega gospodarskega razvoja v dolini. Kritična drža in določena mera nezaupanja do investitorjev in predlaganega projekta pa sta po mojem mnenju prisotni tudi zato, ker zgodovinska izkušnja skupnostnega delovanja na področju smučarskega turizma v okviru Pitztalske razvojne družbe in Komanditne družbe še ostaja v živem spominu nekaterih prebivalcev.

Karl mi je na sedežu Planinske zveze Avstrije v Innsbrucku na kratko predstavil politično pravo v zvezi z nezmožnostjo posameznih občin pri zavzemanju stališča o izvedbi projekta:

Pri dokazovanju ekološke sprejemljivosti obstaja možnost mediacije, lahko se na primer prekine postopek in izvaja mediacijo. In spet obstaja standardna občina, ki ima pravico do sodelovanja. Torej tukaj zgoraj, tej standardni občini, je dovoljeno sodelovati [pokaže na občino St. Leonhard], tej, tej, tej pa ne [pokaže na preostale tri v dolini]. Prometna cesta gre skozi vse. Zato je pri velikih projektih zelo pomembno, da je mogoče slišati mnenje ne samo standardne občine, ampak preprosto tudi drugih prizadetih občin. Razmišljati je treba širše kot iz standardne občine.

V preteklosti je bila komunikacija med občinami Arzl im Pitztal, Jerzens in St. Leonhard im Pitztal zelo pomembna, saj si je lokalno prebivalstvo v dolini prizadevalo, da bi v vseh občinah ustvarilo pomembne turistične točke in spodbudilo enakomeren turistični razvoj skozi dolino. Že Haimayer (1989: 56) je poudaril, da so »v primerjavi s tujimi lokalni vlagatelji bolj pripravljeni delovati za dobrobit skupnosti, saj živijo v regiji in imajo pogosto zaupanje občanov«. Politika Pitztalske razvojne družbe in komanditne družbe je v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja temeljila na vzajemnosti med splošnim lokalnim prebivalstvom, turističnimi združenji in zasebnimi podjetniki, v primeru procesa izvajanja smučarskega projekta v občini St. Leonhard im Pitztal pa druge občine v dolini nimajo možnosti izvajanja mediacije. Na tem mestu bi rad poudaril, da iz okvira načrtovanega projekta ne vejejo le mnenja o okoljski nepravilnosti, ampak tudi o družbeni neenakopravnosti.

Sklep

Podobno kot domačini tudi sam osrednjo vlogo pri razumevanju vsakdanjega življenja v dolini Pitztal pripisujem

ledeniku. Moj namen je bil etnografsko raziskati, kako se je spodbujanje konkretnega razvojnega projekta na ledeniškem območju odražalo v zagovarjanju različnih vizij razvoja in v občutku soudeležnosti domačinov pri določanju smeri razvoja kraja. Pri načrtovanju projekta gre za poseganje v fizično krajino z namenom ustvariti nove smučarske prostore, zaradi česar projekt močno vpliva na poglede in upanja domačinov v povezavi z bivanjem v dolini. Zunanji akterji in lokalno prebivalstvo se zavedajo ključnega pomena smučarskega turizma za zagotavljanje obstoja prebivalcev v dolini Pitztal. Prav zato si ga vztrajno prizadevajo razvijati tudi v prihodnosti, vendar pa na ta razvoj, kot sem pokazal, nimajo enakega pogleda. Glavni osi nesoglasij sta ekonomija in ekologija. V tem diskurzu o razvoju si stojita nasproti kapitalistična težnja, ki se kaže v sloganu smučarske industrije – »ne napredovati pomeni nazadovati« (Denning 2014: 88), ter koncept »odrasti«, ki »rast odstrani iz jedra definicije tako gospodarstva kot družbenega življenja« (Escobar 2019: 71). Nekateri domačini, ki se sicer ne sklicujejo neposredno na pojem »odrast«, kritično izpostavljajo, da se lahko gospodarska rast izkaže kot tvegana, saj ne zagotavlja upravičenosti naložb. Poleg tega bi po njihovem mnenju nadaljnja rast smučarskega turizma lahko škodila okolju in bi zaradi povečanja prometa negativno vplivala na njihovo počutje v kraju. Zagovorniki projekta po drugi strani menijo, da je njegova nadaljnja rast nujno potrebna za nadaljnje zagotavljanje ekonomske varnosti in delovnih mest v dolini ter za preprečevanje izseljevanja. »Združitev« obravnavajo kot »naslednji logični korak«, kot temeljno oviro pa strožje ekološke predpise in dolgotrajne pravne postopke. Zanimivo je, da so nekateri sogovorniki uravnotežen in trajnostni (turistični) razvoj utemeljevali z ekonomskim, drugi z ekološkim pogledom, le redki pa so navajali razumevanje obeh vidikov.

Tako kot prebivalstvo v dolini na različni način tolmači turistični (trajnostni) razvoj, tako ima tudi različne poglede na ledeniško območje. Nekateri akterji ledenik obravnavajo tudi kot življenjski prostor, medtem ko ga drugi predvsem kot naravni vir za ekonomsko eksploatacijo. Investitorjem iz Innsbrucka ledeniško območje na nek način predstavlja »kapitalistično mejo« (angl. *capitalist frontier*), o kateri je pisala antropologinja Anna Lowenhaupt Tsing (2003: 5102): »Je prostor hrepenenja: kliče; zdi se, da ustvarja svoje zahteve; ko ga enkrat zagledaš, ga moraš raziskati in izkoriščati.« Ledenik se zaradi zagotavljanja bivanja in varnosti v dolini kaže kot pomemben gradnik lokalne identitete, ki pa je hkrati postavljena pod vprašaj in v določeno krizo; nekaterim domačinom ledenik namreč predstavlja vir negotovosti, saj njegov razvoj ogroža predstavo o mirni in okolju prijazni dolini.

Hkrati je v teku dinamika produkcijskih razmerij, v katerih obstajajo »hierarhizirane družbene vloge« (Lefebvre 2013: 52–53). V ledeniškem podjetju imajo natančno izdelane predloge in ideje o gospodarskem razvoju smučarskega tu-

rizma, nekateri domačini v dolini in drugi »zunanji« akterji pa na te predloge gledajo kritično in jih postavljajo pod vprašaj. Po eni strani lahko opazimo, da so zasebni žičničarski podjetniki tisti akterji, ki pripravljajo razvojne načrte in lahko neodvisno od domačinov poskušajo odločiti o prihodnosti kraja. Po drugi strani pa večina domačinov pri tem odločanju ni prisotnih, dostop do produkcijskih razmerij v žičničarstvu jim je onemogočen, kar je razvidno, če primerjamo njihov današnji položaj z njihovim skupnostnim delovanjem na področju turizma pred investicijami podjetnikov iz Innsbrucka. Na podlagi vpliva nelokalnih elit se rahlja moč odločanja, ki je bila prej na strani domačinov. Veliko domačinov novo načrtovanega projekta ne doživlja kot rezultat sodelovanja v dolini, temveč kot odraz parcialnih interesov tistih, ki si brezpogojno želijo bolj množičnega turizma.

Zaradi globalnega segrevanja je zagotovo pomemben tisti scenarij, ki prevprašuje smučarsko prihodnost in odpira nove možnosti za spodbujanje trajnostnega razvoja kraja. V diskusiji o prihodnosti je vse pomembnejši dejavnik sprememba trenda v gorskem turizmu, saj je v poletnem času v dolini Pitztal zabeleženih vse več nočitev. Pri snovanju prihodnosti bo sodelovanje nujno, lokalno prebivalstvo pa ima v okviru smučarskega razvoja s tem že lastno zgodovinsko izkušnjo in je dokazalo, da je turizem mogoče razvijati na podlagi lastne udeležbe v produkcijskih razmerjih. V zadnjih nekaj desetletjih lahko v dolini spremljamo drugačen trend, saj širok krog lokalnega prebivalstva v procesu načrtovanja projektov nima možnosti za izražanje svojih pomislekov. Za reševanje napetih lokalnih odnosov in učinkovitejše spodbujanje turističnega razvoja bi bilo v prihodnosti smiselno vzpostaviti lokalne forume za podajanje mnenj posameznikov ter krepiti sodelovanje med posameznimi občinami v dolini in ključnimi deležniki ledeniškega podjetja.

Literatura in viri

APPADURAI, Arjun: Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy. *Theory, Culture and Society* 7/2–3, 1990, 295–310.

BLAIKIE, Piers in Harold Brookfield: *Land degradation and society*. Abingdon: Routledge, 1987.

COLE, Stroma: Cultural tourism, community participation and empowerment. V: Melanie K. Smith in Mike Robinson (ur.), *Cultural Tourism in a Changing World: Politics, Participation and (Re)presentation*. Clevedon: Channel View Publications, 2006, 89–103.

COLE, Stroma: A political ecology of water equity and tourism: A case study from Bali. *Annals of Tourism Research* 39/2, 2012, 1221–1241.

DENNING, Andrew: From Sublime Landscapes to »White Gold«: How Skiing Transformed the Alps after 1930. *Environmental History* 19/1, 2014, 78–108.

ESCOBAR, Arturo: Difference and conflict in the struggle over natural resources: a political ecology framework. *Development* 49/3, 2006, 6–13.

ESCOBAR, Arturo: Kritike razvoja. V: Giacomo D'Alisa, Federico Demaria in Giorgos Kallis (ur.), *Odrast: besednjak za novo dobo*. Ljubljana: Studia humanitatis, 2019, 69–73.

FISCHER, Andrea, Marc Olefs in Jakob Abermann: Glaciers, Snow and Ski Tourism in Austria's Changing Climate. *Annals of Glaciology* 52/58, 2011, 89–96.

FLETCHER, Robert: Ecotourism after Nature: Anthropocene Tourism as a New Capitalist »Fix«. *Journal of Sustainable Tourism* 27/4, 2018, 522–535.

GSP: *Grundsatzprogramm zum Schutz und zur nachhaltigen Entwicklung des Alpenraums sowie zum umweltgerechten Bergsport*. Innsbruck: Österreichischer Alpenverein – Abteilung Raumplanung und Naturschutz, 2018.

HAIMAYER, Peter: Glacier-Skiing Areas in Austria: A Socio-Political Perspective. *Mountain Research and Development* 9/1, 1989, 51–58.

HUPKE, Klaus-Dieter: *Das Gletscherskigebiet Rettenbach-Tiefenbachferner (Sölden i. Ötztal/Tirol) : ein Beitrag zur Wirksamkeit kapitalintensiver touristischer Einrichtungen im peripheren Raum*. Stuttgart: Geographisches Institut der Universität, 1990.

KARLSSON, Bengt G.: Political ecology: Anthropological approaches. *International encyclopedia of social and behavioral sciences* 18/2, 2015, 350–355.

KOZOROG, Miha: *Antropologija turistične destinacije v nastajanju: prostor, festivali in lokalna identiteta na Tolminskem*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009.

KOZOROG, Miha in Saša Poljak Istenič: Challenges for Responsible Recreation in a Protected Area: The Case of Triglav National Park in Slovenia. *Academica Turistica* 6/1, 2013, 71–80.

LÄSSER, Adolf: *St. Leonhard im Pitztal: Bevölkerungsgeographische Untersuchung unter besonderer Berücksichtigung der Wanderbewegung*. Innsbruck: Universitätsverlag Wagner, 1956.

LEFEBVRE, Henri: *Produkcija prostora*. Ljubljana: Studia Humanitatis, 2013.

LOW, Setha M.: Towards an Anthropological Theory of Space and Place. *Semiotica* 175/1–4, 2009, 21–37.

MCGIBBON, Jacqueline: *The Business of Alpine Tourism in a Globalising World: An Anthropological Study of International Ski Tourism in the Village of St. Anton Am Arlberg in the Tirolean Alps*. Rosenheim: Vetterling Druck, 2000.

MCGIBBON, Jacqueline: Teppich-Swingers and Skibums: Differential Experiences of Ski Tourism in the Tirolean Alps. V: Kevin Meethan, Alison Anderson in Steve Miles (ur.), *Tourism Consumption and Representation: Narratives of Place and Self*. Wallingford: CABI, 2006, 140–157.

MOSTAFANEZHAD, Mary in Roger Norum: The Anthropocene Imaginary: Political Ecologies of Tourism in a Geological Epoch. *Journal of Sustainable Tourism*, 27/4, 2019, 421–435.

NARED, Janez in David Bole (ur.): *Participatory research and planning in practice*. Cham: Springer Nature, 2020.

NÖBAUER, Herta: Die multidimensionale Reise technischer Schneerzeugung: Rekonfigurationen von maskuliner Technik, Umwelt und Ökonomie. *Blätter für Technikgeschichte* 78/79, 2017, 41–61.

NÖBAUER, Herta: Von der Goldmine zum Gletscher. All Weather Snow als multiples Frontier-Phänomen. *Zeitschrift für Technikgeschichte* 85/1, 2018, 3–37.

OGRIN, Matej, Darko Ogrin, Matic Močnik, Andraž Smolej in Rok Vengar: Prihodnost zimskega turizma na Planini pod Golico v luči globalnega segrevanja. *Dela* 36, 2011, 5–23.

ORLOVE, Ben: Glacier Retreat: Reviewing the Limits of Human Adaptation to Climate Change. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development* 51/3, 2009, 22–34.

PECHTL, Willi: *Im Tal leben: Das Pitztal längs und quer*. Innsbruck: Studia Verlag, 2015.

PITZTAL – ÖTZTAL: *Das Projekt Pitztal – Ötztal: Chance für zwei Täler*. Lustenau: Buchdruckerei Lustenau, 2019.

SENČAR MRDAKOVIĆ, Marko: *Politična ekologija alpske skupnosti St. Leonhard im Pitztal: Pogledi na razvoj smučarskega turizma in ledeniškega območja*. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2020.

SHERPA, Yangji Doma: *Public participation in tourism development: A case study of the Himalayan Ski Village (HSV) project in Manali, India*. University of Manitoba (Canada), 2012.

SIMMONS, David G.: Community participation in tourism planning. *Tourism management*, 1994, 15/2, 98–108.

SMITH, Valene L.: *Hosts and Guests: The Anthropology of Tourism*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1977.

Spletni vir 1: Hochzeiger Bergbahnen Pitztal AG: Die Chronik 1966–2009; https://www.pitztal.com/sites/default/files/hochzeiger_chronik.pdf, 9. 11. 2021.

Spletni vir 2: Statistik Pitztal 2022; <https://www.tirol.gv.at/file->

admin/themen/statistik-budget/statistik/downloads/Regionsprofile/Stat_profile/Planungsverbaende/Pitztal.pdf, 7. 3. 2022.

Spletni vir 3: Nein zur Gletscherverbauung Pitztal-Ötztal!; <https://mein.aufstehn.at/petitions/nein-zur-gletscherverbauung-pitztal-otztal>, 9. 11. 2021

Spletni vir 4: Nein zur Gletscherverbauung Pitztal-Ötztal!; https://www.alpenverein.at/portal/news/aktuelle_news/2019/2019_06_24_PK_Oetztal-Pitztal.php, 9. 11. 2021.

STONICH, Susan C.: Political ecology of tourism. *Annals of tourism research* 1998, 25/1, 25–54.

STRAUSS, Sarah: Global Models, Local Risks: Responding to Climate Change in the Swiss Alps. V: Susan A. Crate in Mark Nuttall (ur.), *Anthropology and Climate Change: From Encounters to Action*. Walnut Creek, CA: Left Coast Press, 2009, 166–174.

TOSUN, Cevat: Expected nature of community participation in tourism development. *Tourism management*, 2006, 27/3, 493–504.

TSING, Anna Lowenhaupt: Natural Resources and Capitalist Frontiers. *Economic and Political Weekly* 38/48, 2003, 5100–5106.

TUULENTIE, Seija: Local participation as a prerequisite for socially sustainable tourism: Case studies from Ylläs and Levi ski resorts in northern Finland. *Environment, local society and sustainable tourism*, 2007, 75–88.

VRANJEŠ, Matej: Zgodbe z »najlepše reke«: humanističnogeografski pogled na zgodovino razvoja in upravljanja turizma na Soči. *Geografski vestnik* 92/2, 2020, 29–44.

WOLF, Eric: Ownership and Political Ecology. *Anthropological Quarterly* 45/3, 1972, 201–205.

Political Ecology of Ski Tourism in the Pitztal Valley: Merger of the Pitztal with the Ötztal Glacier

The population of the Pitztal Valley was plagued by great poverty until the 1960s, when the situation gradually improved with the development of skiing and, to some extent, hiking tourism. In the context of ski development, many changes have taken place in the last decades. First, the local people invested in the construction of small cable cars along the valley, and in the mid-1960s founded their own development company, which reflected real communication and cooperation between the locals. The year 1983, when private entrepreneurs from Innsbruck began investing in infrastructure in the glacier area, represents an important milestone in this field. Since then, the glacier has played a central role in economy and sense-making for locals in the valley, as it is attractive for high-altitude skiing and visited by tourists throughout most of the year. Along with the changes on the glacier, changes have also taken place in the valley, where many new hotels have come up in the last four decades, some having greatly increased their capacity. This thesis not only pays attention to the spatial transformation of the valley, but also discusses the ideas of the locals, looking into how they coordinate –and how they oppose– economic and ecological interests in the context of ski development. Closely related to the glacier and ski resorts are visions of future development, but these are being challenged by global warming. Even the cable car operators themselves are concerned about rising temperatures. The debate surrounding the development project of merging Pitztal Glacier with the neighbouring Ötztal Glacier is particularly important today. The locals have different, often contradictory opinions about its implementation. Due to these debates, which have divided the population, the stability and strength of the Alpine community is being compromised. Political ecology, and the political configurations that take place in human-environment relations, are central issues in the article.